

Знає тільки Мару (уривок)

Олена Рижко

Увага! Ви читаєте уривок з твору (ознайомчий фрагмент). Купуйте, будь ласка повну книжку [на сайті ВЦ Академія](#)

Хлопець біг нічними вулицями старого міста, натужно дихаючи. У жовтому світлі ліхтарів, розмитому дрібною мжичкою, його худа довготелеса постать виглядала дивакуватю. Каптур ховав обличчя; поли незастебнутого плаща, вдягненого поверх старої куртки, розвівалися химерними крилами; металеві підківки на підошвах високих черевиків важко відлунювали від бруку. Тонкі ніздрі роздувалися, вуста міцно стиснуті, на високім чолі виступили крапельки поту.

Якщо він не добереться до нижнього горизонту упродовж години — вони помруть.

Якщо зараз його зупинить поліцейський патруль — вони помруть.

Якщо, поки бігтиме, не придумає, як витягти їх — вони помруть.

А Міка... Міка — не дигер. Він бодур! Та що там! Міка — хворий. На всю голову! Бо тільки хворий міг повести нелюдяну школоту під землю. Особливо тепер — у сезон дощів.

Кава почала підніматися у джезві, Рум спритно перехопив її, наливши в глиняне горнячко, задивився у вікно. Нічого не міг вдіяти — його вабило нічне місто. Навіть дощове. Більше того, дощ завжди навівав на нього спокій. Але не тієї ночі. Тривожне передчуття не давало зосередитися на роботі. Озався мобільний — Рум здивовано покосився на нього: йому мало хто дзвонить. Та й навіщо, як є Telegram і купа інших месенджерів. Субота. Точніше, вже неділя.

По суті — ніч. Кому його треба? Телефон не вгавав. Рум зітхнув і потягнувся за мобільним: "Щурик".

— Слухай, бро... Тут таке діло... — Щурик м'явся, а Рум насторожився.

— Що?

— Та, розумієш, Міка... Він просто повернутий був на своїй екскурсії.

— Ну і?

— Ну, кароч, вони годин п'ять, як закинулися. Вже можна було б кілька разів вернутися. А їх нема!

— Твою дивізію! І ви його не спинили? — кров бухнула Румові до голови.

— А як? Ми йому не няньки, — протяг Щурик.

— Куди він пішов? Колектор? Дренажка? Куди?

— Не знаю точно. Спочатку мав зібрати їх на нашому місці. Біля "Сивої". Але ж ми з Алохою... ну, теж — не схвалювали. Тому він так і не з'явився. Просто есемеску прислав: "Ми на залаз. Вилізу — відпишуся". П'ять годин уже. Куди б він їх не повів — це надто довго.

— А, крім "Сивої", він згадував щось? Ну? Щурику, думай!

— Не знаю.

— Що значить "не знаю"?! — Румів голос зривався на крик. — Думай!

— Здається, "Бузкову" згадував...

— Здається чи точно?

— Точно! Точно, згадував! Рум, чуй, що робити? Я в "Бузкову" не ходив. І Алоха теж. Не випадало якось.

— Добре, — Рум потер чоло, — сиди на телефоні. Я розберуся...

Вимкнув мобільник. Коротко вилаявся і сів взуватися. Бликнув на завжди зібраний наплічник. "Ломик тре!"

За десять хвилин він уже біг нічним містом.

"Бузкова" зустріла Рума тишею. Її не порушувало нічого, крім розмірених крапель дощу. На вході — нічого незвичайного. Хіба незмінний потічок на дні дренажки — якийсь надто бідненький, як на таку погоду. Швидко нацупивши бахіли і налобний ліхтар, подався вглиб. За кілька хвилин тишу струсонула голосна лайка — Рум уперся в обвал метрів через тридцять від входу.

Глибоко вдихнув, аби заспокоїтися. Почав міркувати. Так, вихід лише тут. І через нього навіть із лопатами не пробратися. Значить... Рум потер чоло. Якщо вони живі, будуть просуватися на верхній горизонт. Є, правда, одне проблемне місце... Але якщо пройдуть — шанси збільшаться. Припустимо, пройшли. Де вони можуть бути? Єдине розумне рішення — іти верхнім горизонтом від колодязя до колодязя. Якийсь же із них має бути відкритим. Блін... Як би вони не йшли — де будуть, не вгадаєш. Отже, треба самому спускатися вниз. Який колодязь відкритий — хтозна. А значить зараз він, як останній бовдур, теж буде бігати від колодязя до колодязя. Ну, бля! Якщо Міка живий — сам його задушить, коли знайде. Якщо знайде.

Люк біля старої школи піддався легко. Напрочуд. Але в ньому не було драбини. На перехресті люк було надійно вкатано в асфальт. На будівельному майданчику — в акурат на колодязі — рівненьким стосиком лежали бетонні блоки. Біля супермаркету люк виходив на платну стоянку, щільно заставлену джипами — до таких краще не наближатися.

Рум, у милі й на нервах, ладен був бігти до охоронця. Хоча... охоронці дигерів не люблять. Ні на будівельних майданчиках, ні на платних стоянках, ні посеред дороги перед урядовими будівлями. Особливо перед будівлями. Та й вигляд у нього — бомж бомжем. Скорше поліцію викличе, ніж допоможе.

Рум перевів подих. Залишалось два варіанти, й обидва — не дуже. Один — перед відділком поліції, інший — на старому кладовищі. На ньому давно нікого не хоронять, а паркан настільки високий, що звичайні перехожі навіть не здогадуються, що там знаходиться. Хіба мешканці навколишніх будинків. Рум зітхнув і погнав до кладовища. Пролазячи в щілину між перекособоченими секціями паркану (Рум був би не Румом, якби не знав ходів і виходів), не забув дістати з кишені кілька монет і кинути праворуч од себе.

Уперше він заліз сюди років у дванадцять. Удень. І його відразу ж накрило захватом і жахом від того, що він — не прошений — втручається у цей таємничий і малопри—

ступний світ. Хрести кінця дев'ятнадцятого століття, стилізовані під стовбури дерев, — вищі й нижчі. Метал, що вріс у справжні дерева. Люди, що стали деревами. Дерева, що давним-давно поглинули метал і розчинили в собі людей.

Він і досі не розуміє, що саме береже височенний паркан — спокій кладовища, ховаючи його від городян, чи байдужу самозакоханість міста від натяків, що людина не вічна. Але зараз не до філософії — хоч би люк відкрився...

Через хвилин п'ять Рум дістався колодязя. На мить зупинився, підставив обличчя мряці: "Хай він відкриється! Прошу!". Видихнув і підважив люк ломиком. Той піддався з третьої спроби. Рум усміхнувся, але, присвітивши вниз, вилаявся, він забув, що й так уже потривожив спокій мерців. Люк-то відкрився — драбини не було. Тонкі ніздрі роздувалися, на скроні надсадно пульсувала жилка.

Нагнувся, впершись руками в коліна. Кілька разів голосно видихнув. Урешті, опанувавши себе, роззирнувся. Радше, щоб остаточно заспокоїтися, а не тому, що сподівався побачити якесь рятівне коло.

"Так, — міркував упівголос. — Колодязь метрів із десяти. Ну, вісім. Неподалік — сторожка доглядача. Якщо там і є драбина, вона точно не вісім-дев'ять метрів. Є мотузка: я-то спущусь і піднімуся. Але, крім мене, так хіба що Міка підніметься. Ніхто з його нещасних екскурсантів не потягне..." Рум обхопив голову руками. А тоді різко випростався й подався до виходу, точніше до щілини, крізь яку пробрався.

Варіант, що спав йому на гадку, скидався радше на відчайдушну авантюру. Але вибір у нього невеликий. Трохи нижче від кладовища за старою церквою починалася інша дренажна система. Там свої люки. Зі своїми драбинами. І був шанс, що вони цілі.

Цього разу пощастило: у першому ж люці була драбина, і її вдалося звідти дістати. Радше на адреналіні, ніж завдяки силі, Рум ухопив її і підбігцем поволік до краю цвинтаря. Не ризикуючи протискатися з нею в щілину паркану, перевалив її через верх. На цей раз усе вдалося: драбина ні за що не зачепилася й не розвалила нічиєї могили — це вже було б занадто для одного вечора. Хвилин десять пішло на те, аби доволокти драбину до люка, ще стільки ж, щоб примостити її в колодязі.

Дихання збилося, піт заливав очі, саднили обідрані до крові пальці, але Рум нарешті зітхнув із полегшенням — півсправи зроблено. Бліда подоба усмішки торкнулася його вуст, а нога сторожки ступила на перший щабель. Злість на Міку давно вже вивітрилася. Точніше, спливла з потом. Зрештою, у тому, що сталося, Рум, хоч і відганяв цю думку, також чувся винним. Звісно, він не сторож Міці. Але... тільки б вони вціліли.

Рум (для непосвячених — Марк Румовський, третьокурсник одного з технічних вишів) — високий, худий, із проникливим поглядом сіро-блакитних очей і тонкими рисами обличчя — видобув з-під кухонного стола бувалий у бувальцях речмишок кольору вицвілого хакі, з яким зазвичай ходив "під землю". Поміркував хвилю, а тоді вкинув два саморобні налобні ліхтарі (основний і запасний із комплектами акумуляторів для кожного), пластикову баклагу з водою, низ од хімзи. Пора б уже й новішу пристаратися. Взяти б, приміром, "кларка" — Рум прискіпливо оглянув комбінезон від

старенького хімзахисного костюма родом із п'ятдесятих років минулого століття. Але не все відразу, та й сезон, вважай, закінчився. Нічого кажанчиків лякати — хай зимують спокійно. Узяв ще ломик, аптечку (тільки найнеобхідніші — шов — перев'язувальний пакет, анальгетик, хлоргексидин) і, звісно ж, незамінний Soldatenmesser 08 Victorinox — предмет гордості. Відкладав на нього гроші кілька місяців. Рум ніколи особливо не заморочувався одягом, але старався, щоб взуття, інструмент і спорядження були найкращими, а ніж — швейцарським. І коли Міка, Щурик або Алоха піддражнювали його ("Ножі — твоя слабкість") — лише поблажливо всміхався: таку слабкість визнати не соромно.

Стягнув лямки заплічної торби, обвів поглядом кухню: все вимкнене, все на місцях. Рука звичним жестом лягла на кишеню — ключі на місці. На годиннику — 19.00. Пора. Не любив чекати сам і не змушував до цього інших. Ніколи.

— Ма-а-ам! — майже крикнув, аби вона почула на балконі, — Коли ти вертаєшся?

— У понеділок. Увечері.

— Ну ок. Я пішов!

— Стій!

— Що? — озвався вже з порога.

— Ти дещо забув, — мама підійшла майже впритул.

— А-а-а! Ну так, — усміхнувся й обійняв, поцілувавши її.

— Люблю тебе! — рвучко обійняла у відповідь.

— І я.

— Оце вже! — відсторонилася, усміхаючись і собі. — Невже так складно сказати: "Люблю тебе, мамо"?

— Ти й так у курсі.

— Бережи себе!

— І ти, — сяйнув усмішкою і зник за дверима.

Троє хлопців сиділи довкола невеличкого вогнища поблизу старої дренажки. Восени темніє рано, а гробити акуми не хотілося — попереду ще залаз.

— Чуй, Міко, — Щурик, невисокий чорнявий хлопчина років сімнадцяти, якому всидіти на місці більше десяти хвилин ніколи не вдавалося, потер носа, — Рум не погодиться.

— Ага, — кивнув шістнадцятирічний Алоха — середнього зросту, міцно збитий, з голоною головою й вічно насунутим на самісінькі очі каптуром бейсболоки: мало хто знав, що за цією бандюковою зовнішністю ховалася флегматично-жаліслива душа.

— Чо ти так вирішив? — стрепенувся Міка — високий, не товстий і не худий. З-під його ріденького білявого і давно не стриженого чуба поблискували гострі, білясті очі — саме вони робили його не те щоб аж негарним, але якимось неприємним, а дрібні риси плаского обличчя тільки посилювали те враження. Він був серед них найстарший — цілих двадцять три — і щосили намагався вдати безтурботність: — Рум любить пригоди.

— Ага, — знову ліниво підтвердив Алоха.

— Пригоди, — Щурик гмикнув. — При-го-ди, — повторив по складах і з притиском.

— А не самовбивчі місії. До того ж, ти забув: Рум не любить натовпи. Особливо під землею. Максимум людинолюбства й компанійськості — це сплав Полтвою — не кожен дигер наважиться випробувати себе стихією цієї підземної річки в благоденному човні. Ну, і ще змагання в одеських катакомбах. Двічі на рік. Усе, на більші жертви Рум не здатний.

— Ага, — Алоха міг би взяти приз за постійність.

— Слухайте, чуваки, а може, тоді з вами? Га? Бабло саме в руки пливе!

— Міко, ну ти зовсім, — не вгавав Щурик. — Вести в колектор школоту, навіть за грубі гроші — це моветон!

— А звідки, — втрутився Алоха, — у школоту грубі гроші?

— Ну, може, не такі вже й грубі, — Міка хруснув пальцями, — але все одно — гроші! То не підете?

— Як Рум скаже, — протяг Алоха.

— А хто це його начальником призначив? — Міка нахилився через вогнище до співбесідників.

— Він спец, добре знає системи. На залазах із чотирнадцяти, — стояв на своєму Щурик.

— І той, — докинув Алоха, — у нього карти Крабові. І свої.

— Да прям? — Міка скривився. — Такий увесь знаток плюс білий і пухнастий! Це ви про того Рума, який, як раптом щось не по його, може психанути, розвернутися й піти. І пофіг, хто ви і що робите в цей момент. Або начхати на компанію, якщо йому нудно, й сам-один полізти в таку систему, де навіть дідько не ходить? Та й узагалі — він кіт, який блукає сам по собі.

— Ну, — примирливо проказав Щурик, — я й не кажу, що він святий і все може, але чуйка в нього знаменита. Він якось зі "Спіральної" на саморобній свічці й недопалках виходив, при тому, що всі акуми сіли і вода закінчилася.

— Так він профі чи профан? — зіронізував Міка. — Я б про запасні акуми не забув. А тема моя — класна, і я — все одно підю. З вами чи без вас. Оголошення ще в середу вивісив. Клієнти — є.

— Тупак ти, Міко, — спохмурнів Щурик. — Вести дітваків у дренажку — паршива ідея. Добром не закінчиться.

— А ти не каркай, все буде ок!

— Це найгірше, що ти міг придумати, чел, — Рум одягав бахіли.

— Та групка маленька, четверо або п'ятеро. Слухай, ми ж не поведемо їх до чорта в зуби. Так, пару кілометрів якоюсь надійною дренажкою. "Бузковою" чи щось таке. Ну?

— Це найгірше, що ти міг придумати, — повторив Рум, чекаючи кожне слово. Тепер важкий погляд зосередився на пласкому Мікиному обличчі. Щурик стиха присвиснув. Алоха стелував плечима. — Ти що — не січеш зовсім? Це ж діти, школота. Нічого не знають. Не вміють. А якщо в когось із них клаустрофобія або комусь погано стане? Та й не сезон.

— Ну, знаєш, хто не ризикує...

— Це ти можеш ризикувати сам собою, якщо хочеш. А вони навіть не доганяють, наскільки то небезпечно. А як хтось із них потім вирішить побавитися в героя і поблукати "підземеллями" сам-один або з кимось таким же зеленим?

— Ага, нам тут натовпи неляканої школоти точно не потрібні, — докинув Щурик. Алоха лише кивнув.

— Я їх налякаю. Скажу, що без провідника — пряма дорога на той світ, — Міка не здавався.

— Ага. Про колекторну хвилю їм розкажеш. Про обриви теплотрас. Поясниш, за скільки секунд вони зваритися зможуть, га?

— Ну-у-у... — Міка зам'явся.

— Слухай, — Рум примружився, — тобі аж так потрібні гроші? То скажи — позичу.

— Береш чужі, а віддаєш свої, — Міка зіронізував. — А тут, — додав азартно, — чистий заробіток.

— Не роби цього, — Рум одягнув налобний ліхтар. — Пошкодуєш: ніхто й ніколи не буде мати з тобою справ, — додав безапеляційно і, ввімкнувши ліхтар, ступив у темряву дренажної труби, звично пригнувшись. Щурик і Алоха мовчки подалися за ним.

— Ага, уже злякався, — процідив Міка. Хвилю постояв, а тоді сплюнув, спустився до шосе й погнав уздовж.

Дорогою все ще бубонів упівголоса сам до себе: "Теж мені — Святий Рум! Бабки він мені позичить, аякже. Яка різниця, кому віддавати? Хоча, звісно, Рум — не Лисий, він відсотків не братиме. А Лисий уже натякав. Воно-то справді зі школотою не комільфо. Не канає, стрьомненько, але ж Лисий два рази не повторює. Доведеться самому..."

Вираз тріумфу на обличчі подруги змусив Мару (це для обраних, а для сторонніх — Марію Богуцьку, для батьків — Марусю, для всіх інших — "не займай — собі дорожче") всміхнутися, ховаючи їдкий скептицизм.

— Це найекстравагантніший подарунок, який я коли-небудь отримувала. Справді, — не стримувала емоцій невисока приваблива дівчина із задерикуватою хлопчачою стрижкою.

— Просто скажи, що це — супер!

— Супер, — кивнула Мару.

— Ти підеш? Скажи, що ти підеш. П'ятнадцять — це майже свобода! Мені ще чекати й чекати. Крім того, я вже віддала за цю екскурсію все, що заробила на флаєрах.

— Ем-м-м... Значить, у мене немає вибору.

— Мару, та ти що — це ж підземелля, справжня пригода!

— Колектор? Дренажка? Форілізіс? — Мару, запримітивши, як ліва Дашина брова повзе вгору, згадала, що та вчить французьку й китайську, а от з англійською "не склалося", поспішила виправитися: — Справді?

Даша скорчила гримаску, яка мала б означати "Отож бо!": Мару в останній момент встигла оминати незмінну настанову, яку Дашка любила виголошувати, імітуючи Юлію Павлівну, їхню вчительку української: "Засмічувати мовлення англіцизмами над міру —

ознака поганого топу".

— В оголошенні було сказано, що всі зможуть побачити справжні сталактити, сталагміти і печерні перлини!

— Романтика, значить.

— А я про що, — Дашин ентузіазм міг би й мертвого оживити, а не тільки змусити подругу погодитись на цю більше ніж сумнівну пригоду. — Ти тільки про інструкцію не забудь, — Даша вихопила з рук Мару аркуш, розгорнула й почала читати вголос: — Гумові чоботи, ліхтар, вода, одяг, в якому не шкода умуздикатися, обов'язково шапка. Збір о 19.00 на трамвайній зупинці "Нижнє місто". В суботу. Хоч, я тебе проведу?

Мару заперечно похитала головою.

— Знаєш, де це?

— Знаю, — зітхнула Мару.

— Значить, — пухкі Дашині губи розпливлися в щасливій усмішці ледь не до вух, — підеш?

— Та вже піду.

Коли двері за Дашею зачинилися, Мару знову зітхнула: скільки разів обіцяла собі не піддаватися на її провокації. Але із двох зол — піти невідомо куди невідь для чого і хтозна з ким або не менше місяця споглядати кисло-докірливе Дашине обличчя — перше вибиралося автоматом. Інших опцій не передбачено. Вони знайомі з молодшої садкової групи — алгоритм Дашиної поведінки незмінний. Мару гмикнула. Цікаво, як же вона взагалі примудрилася так довго товаришувати з такою неприхованою маніпулянткою? Мабуть, саме через оце неможливе поєднання натхненної наївності, з якою Даша хапалася за все нове-незвідане, й відвертого маніпулювання, коли раптом що не по її. Всміхнулася. Ну куди ти її подінеш? Мару ні на мить не сумнівалася, що Даша бухнула в цю затію всі заощадження, відстрочивши омріяні "джеки" невідомо на скільки.

Так, Даша, звісно, вміла бути "валізою без ручки". Збоку могло навіть видатися, що вона, Даша, — правдива ахіллесова п'ята для Мару. Або ж чимось її шантажує. Бо як інакше Мару — завжди стримана, послідовна, ввічливо-холодна з усіма, яка легко могла знайти спільну мову будь із ким, але з такою ж самою легкістю тримала всіх на відстані витягнутої руки, — могла дружити з Дашею, в якій сім п'ятниць на тиждень?

КІНЕЦЬ ОЗНАЙОМЧОГО ФРАГМЕНТУ.